

SOBOTNA PRILOGA

NAIVNO IN SOCREALISTIČNO

P

šenico smo poželi in kljub zapletom in nezadovoljstvu zaradi odkupnih cen napolnili kase. Koruza, napovedujejo, bo bogato obrodila. Veselili naj bi se jeseni in mirno čakali na zimo.

Ze več let zapovrstjo ne doživljamo tega naravnega sklada. Izkušnja, za koga že kar travmatična, nas je navadila, da spravilo letne in obletna poročavanja povezujejo z nevesočnostmi in značilnim sezonskim udarom na kupno moč, ki je vsakokrat nižja in nižja. Letos so ti zlovesči znaničniki naše še naprej negotove usode celo bolj zgodnji kot ponavadi.

Prejšnjo nedeljo je delavec nikšiške železarne Aleksandar Koganović sporočil v svet, da so delavci Črne gore lačni. Na nenavadnem mitingu, mitingu proti lakoti, je govoril o rešbi buržoaziji in otrocih, ki jim starši — kljub poštenemu delu — ne morejo kupiti najnujnejšega.

Dan zatem je slovensko sindikalno glasilo objavilo, da dandanes šest desetih slovenskih gospodinjstev, ki v Jugoslaviji nasploh veljajo za bogata, živi na robu revščine ali pa že tisti v revščini.

Smo res na robu lakote?

Sredi tedna je s partijskega vrha prišlo sporočilo, naj v skupščini SFRJ nemudoma sprejmejo, kot je rečeno, jase, celovit in konkreten protinflacijski program, ki bo obsegal tudi nujne ukrepe socialne politike in socialnega varstva in bo obenem podlaga za politično mobilizacijo vseh subjektivnih sil — v vseh okolišjih in na vseh ravneh.

Oblast torej, če povemo bolj po domače, zahteva program, ki bi zaustavil nadaljnje usihanje kupne moči prebivalstva in mu dal kruha, posebej ogroženim.

Kakega pojasnila, kako naj bi se dokopali do tega programa, pravzaprav kakšen naj bi bil ta program, v tem uradnem sporočilu ni (kar je nemara povsem razumljivo, saj se bo s tem ukvarjala predvsem vlada), je pa v njem več

utrinkov, ki pričajo, kako oblast gleda na problem in kako za nohte jim — nam gre.

Najprej sam program, ki ga zahtevajo. Ta donedavnega sploh ni bil predviden, češ da je vsa dejavnost oblastnih in izvršnih organov naravnana na protinflacijsko politiko, ki da je sestavni del gospodarske politike in treh reform... Nato prostodušno priznanje, da doslej nismo izoblikovali ustrezne socialne politike. In naposled sledi še ključna ugotovitev, namreč, da bi morala biti ustrezna socialna politika sestavni del sodobne ekonomske politike in tržnega gospodarstva. Sporočilo potem navaja še odgovornost vseh — od ZIS do samoupravnih in poslovnih organov v delovnih organizacijah — pri reševanju teh problemov, pri tem pa apelira na politična vodstva, naj se zaradi resnosti gospodarskih, socialnih in političnih razmer vzdržijo vseh nenačelnih konfrontacij.

Naivno in socrealistično!

Naivno je pričakovati, da bodo posamezna republiška politična vodstva prenehala svoje nenačelne prepire in pretepe, če pa za temi popadljivimi nenačelnostmi, ki dvigujejo prah in ljudem megljivo pogled, tičijo še kako načelne reči, tudi čedalje huje socialne razmere in diametralno nasprotujoči si pogledi na to, kako jih urediti. Seveda je to vprašanje gospodarske in politične ureditve.

Socrealizem je reči, da doslej nismo imeli socialne politike, potem pa socialno politiko, ki naj bi nas odrešila najhujšega, vezati na sodobno ekonomiko in tržno gospodarstvo. To so prazne besede, ki ne obetajo nobenega zasuka, saj ne spreminjajo že doslej proklamiranega razmerja med socialnim in ekonomskim, besedeči sodobna (ekonomika) oziroma tržno (gospodarstvo) pa sta v tem kontekstu le okrasek. Spopad namreč poteka prav zaradi tega, kakšna (sodobna) ekonomika in kakšno (tržno) gospodarstvo, in od izida tega (načelnega) spopada bo odvisna takšna ali drugačna socialna politika, takšna ali drugačna usoda nas vseh, poln ali prazen zelodec.

Ne gre namreč prezreti, da je oblast tudi doslej močno poudarjala, naj bo socialni položaj delavca opredeljen z njegovim ekonomskim položajem, položajem vsega gospodarstva, če naj zadevo razširimo na vse vrste socialnih (javnih) izdatkov (za izobraževanje, zdravstvo, pokojnine...). Tu je povezava popolnoma logična, tako da se zastavlja vprašanje, kako je ta naveza sploh lahko propadla, namreč, kako to, da so delavci v Črni gori lačni, šest desetih slovenskih gospodinjstev pa na robu revščine, ki je ponavadi od lakote oddaljena le kaka dva koraka? Odgovor je nam vsem znan, čutimo ga na lastni koži. Propada gospodarstvo, poka v politično oblastni navezi.

Nova vizija rešitve tega problema ponuja ista razmerja, s tem da je odrešitev v sodobni ekonomiki in tržnem gospodarstvu premaknjena v še vedno pričakujoči čas in v še vedno ne definirano obliko. Kot da lahko izdatki za šolo, bolnišnico ali prehrano počakajo na izid spopada zaradi teh reči. Resnici na ljubo, lahko počakajo, vendar s posledicami, ki bodo končni proračun še bolj zasolile.

Socrealistična zabloda o socialnem položaju človeka v navezi z gospodarstvom in nadaljnji navezi gospodarstva in politike je pogojena z ideološko blokado, ob kateri je pravzaprav trčil vsak dosežani poskus, da bi izoblikovali socialno politiko na kolikor toliko (kontrolni) avtonomnih temeljih. Drugače rečeno, doslej smo govorili, da so reforme v socializmu propadle, ker niso bile podkrepjene s socialnimi programi, teh pa ni bilo, ker naj bi že same gospodarske spremembe zagotovile socialne spremembe. Zdjaj smo na tem, da oboje spet združimo skupaj, upajmo na boljše čase.

Izhodišče te blokade je v socializmu samem, namreč v podmeti, da graditev socialističnih družbenih odnosov pomeni že tudi socialno uravnotežen razvoj in socialno brezkonfliktnost. Tu nam je bližji primer s šolo, saj socialna politika doslej ni bila tako izpostavljena. Prepričanje, da lahko z izobraževalnim

sistemom ublažimo, če že ne kar odpravimo socialne razlike, je pripeljalo do srhljivega povprečnštva osnovnega šolstva in usmerjenega izobraževanja. Prepričanje, da socializem že sam na sebi odpravlja socialna protislovja, pa je zavrla strokovno delo na področju socialne. Tako je trajalo kar nekaj časa, da se je socialno delo sploh institucionaliziralo, pa še to tako, da je na silo skoraj uničilo ali izrinilo v ilegalo »nestrokovno« oziroma prostovoljno socialno delo.

Posledice so očitne. Celo sociologija, ki se je kot veda lažje uveljavila, kljub mnogim parcialnim raziskavam ne ponuja kolikor toliko zanesljive podobe o socialni strukturi naše družbe, ki bi bila primerljiva in upoštevana v vseh okolišjih. Vsakdo uporablja podatke, ki mu trenutno najbolj ustrezajo. Ali je že kdo jasno slišal, kje je pri nas meja revščine, kje je ta meja v Sloveniji in kje na Kosovu? So to podatki o najnižjih osebnih dohodkih, podatki o stroški za košarico življenjskih potrebščin, podatki o blažilnih učinkih sive ekonomije? Podatki in statistik je obilo, nemara celo preveč, toda metodološke in obdelovalne nesklajenosti oziroma primerljivosti ravno toliko. Kaj denimo pomeni trditve (uradna, seveda), da bi lahko imeli v Sloveniji še višje plače glede na stopnjo produktivnosti in akumulativnosti slovenskega gospodarstva, v primerjavi s trditvijo (spet uradno), da morajo Slovenjci za enako količino dvajsetih dobrin naminiti dvakrat večji delež od svojih osebnih dohodkov kot Ljubljančani? Slabo voljo in nenačelne prepire. Povrhu vsega pa takšna ali drugačna kratkovidnost še podžiga te vrste slabo voljo, ki potem, cepljena na vsakovrstne nacionalistične prikazni, naganja strah v kosti in ustvarja svojevrstno logiko preživetja, češ da le huje ne bi bilo. In čemu smo tukaj bližji, robu lakote ali robu pameti?

Univerzitetni profesorji in doktorji z inštitutov nam navsezadnje lahko pripravijo nekakšen socialni program in se obenem tudi dogovorijo o tem, kaj pomeni kak podatek, je pa vprašanje, kolikšno avtonomnost lahko doseže tak program, če ne bo nikakršne avtonomnosti v gospodarstvu in politiki. Vprašanje je ključno, odgovor nanj pa še popolnoma za-

brisan. Jasno je le to, da si kakih večjih tujih kreditov ne moremo več obetati in z njimi ohranjati kolikor toliko znosno oziroma neeksplozivno socialno raven. Niti ne toliko zaradi skupnega zneska zunanega dolga kot zaradi koeficienta zadolženosti, ki je še vedno 45 odstotkov (velja, da je še znosna meja zadolženosti kakih 25 odstotkov). Svež in še kaj vreden denar bi pomenil nekaj več avtonomnosti za gospodarstvo, tudi za politiko. Ob vseh razlikah v Jugoslaviji, ki dajejo videz, da razpadamo, tu teče zelo podoben proces, nabiranje akumulacije. Srbsko gospodarstvo družno s politiko trka na domoljubno zavest Srbov doma in po svetu, da bi poživili proizvodnjo in dali kruh ljudem, slovensko gospodarstvo z blagoslovom slovenske politike obetava tuje poslovne partnerje in jim ponuja deleže v slovenskih firmah z istim namenom. Poglavitna razvojna dilema, ki se tu kaže (kot načelni spopad), je vprašanje avtonomnosti na relaciji gospodarstvo-politika, vprašanje, ali bo agresivna srbska politika ohranila moč, da se umakne pred (pričakovano) naraščajočo agresivnostjo svojega gospodarstva, ki naj bi se stopnjevala s temi finančnimi infuzijami, oziroma podobno vprašanje, ali se bo slovenska infuzija posrečila v tolikšni meri, da ne bi bilo treba politiki kar naprej igrati vloge gasilca, ki zdaj tu zdaj tam zagotavlja likvidnostna sredstva (če drži, da slovenska politika nima namena neposredno pečati se z gospodarstvom). Nepriznavanje osnovne (in takojšnje) avtonomnosti socialnim potrebam in s tem tudi socialne politike pomeni nevarnost, da bo treba še tisto malo svežega denarja, ki doteka in ki naj bi sel za razvoj, prusmeriti direktno v socialne izdatke, kar bi bilo pogubno.

V bistvu pa metafizika teh vprašanj avtonomnosti med socialo, gospodarstvom in politiko zadeva vprašanje svobode v socializmu, tudi svobode do lastnega nacionalnega ali individualnega razvoja. Svobode dogovoriti se, komu in koliko pomagati pri tem razvoju, vprašanje svobode kot nasprotja kolektivizmu ali korporativizmu kakršnihkoli že barv.

Branimir Nešović

NOVOMEŠKA AFERA PO SODNEM EPILOGU

Rehabilitacija bo ali pa je ne bo

Na tapeti je bilo tistega 1987. leta šest Novomeščanov...

Na sodišču se je te dni zadeva končala. Javni tožilec je odstopil od pregona...

»Ko se bo izkazalo, da so bila vsa sumničenja proti meni in Boštjanu Kovačiču neutemeljena...

Delegati zbora združenega dela so 22. aprila 1987 vrstno imuniteto Boštjanu Kovačiču...

Božidar Zajc je bil še nekaj časa direktor Tenela, čeprav se je tudi o tem razpravljalo...

Novo mesto - zlorabe položaja

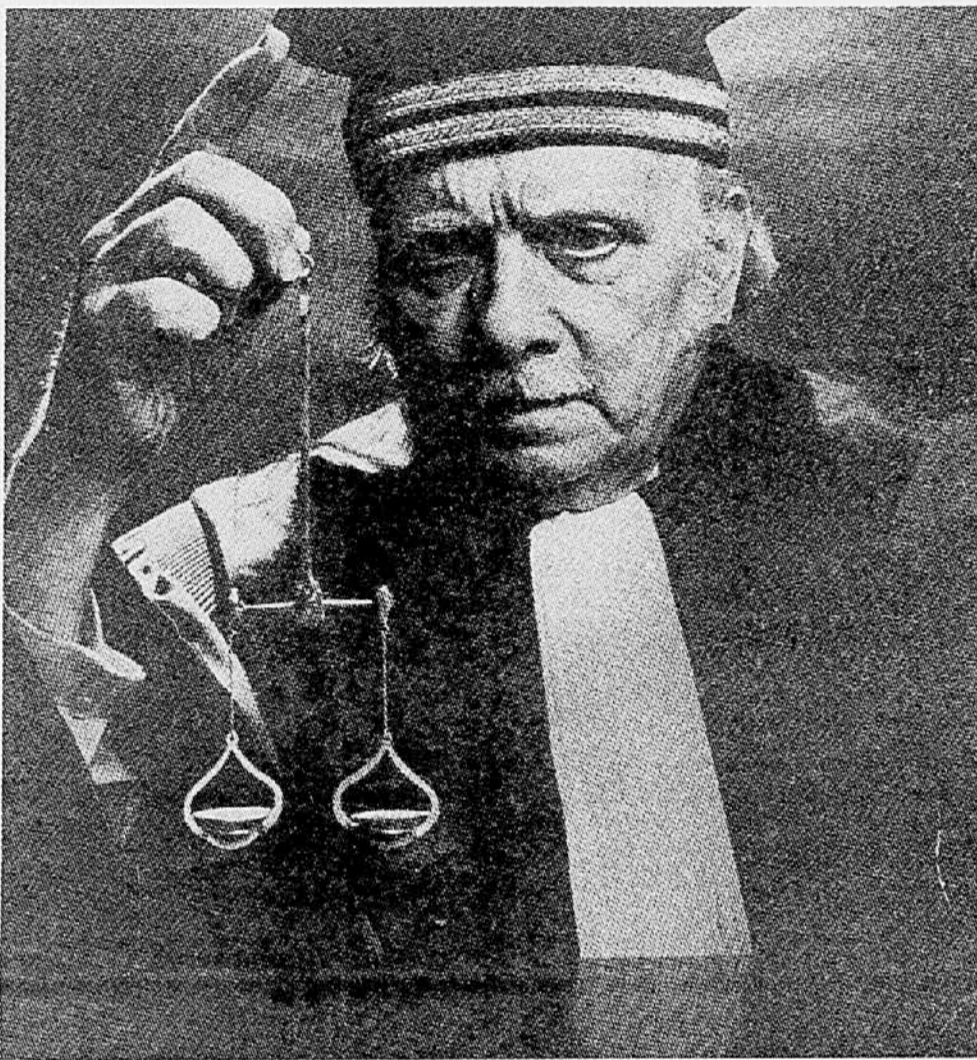
Natančno tako je zapisano na ovojni mape v Delovi dokumentaciji, kjer so spravljeni zapisi o tej novomeški aferi...

Tako je bilo mogoče razumeti: župan in direktor, oba na vplivnih položajih, sta izkoristila svoj položaj...

Graditelja sta ves čas zatirjevala, da nista nič zakrivila. Kmalu so se pojavile različne strokovne ocene...

Že omenjena mapa »Novo mesto - zlorabe položaja« ponuja mnogo zanimivih dejstev in izjav o tem primeru...

Temeljno javno tožilstvo je na podlagi ovadne UNZ Novo mesto zahtevalo preiskavo zoper šest oseb...

Fotografiranje: D. Duh

OBROBNE DILEME O ŠTEVILU BANK

Važno je priti do prave banke

Kakor nam dokazujejo bančni sistemi Velike Britanije, ZDA in ZR Nemčije...

Vendar je klicanje tuje na pomoč, da bi dokazali pravilnost kake zamisli o ureditvi bančnega sistema...

Sploh pa se nam zdi prav usodno, da se o tako resni zadevi, kot je rekonstrukcija gospodarstva in bank...

Ker mi je približno poznana ta hipoteka (verjetno je v resnici še hušje, kakor si mislim), bomo ostali predvsem pri vprašanju...

Plansko-tržni gospodarski sistem je morda zelo napreden z vidika lastnine in upravljanja podjetij...

Bistvo sistema je v tako imenovani permanentni prvotni akumulaciji »družbenega« kapitala...

Naše banke lahko živijo samo v inflaciji in kot monopolne institucije. Oboje zaradi njihovega »portfelja«...

Inflacija je nujna zaradi tega, ker naše banke ne morejo prenesti variabilnosti sredstev...

Nekonkurenčni milje je nujen zaradi tega, da bi lahko banke z nenormalno veliko razliko med aktivno in pasivno obrestno mero...

Tako imenovanih sivih lukenj (in morda še kaj rnih) je verjetno pri vsaki banki več, kot znašajo vsi njeni skladi ali vsi skladi razen

Dobra banka je dobra banka - ni potrebno niti da je velika, niti da je majhna. Enako velja za slabo banko...

»Trust« postane torej bančni dolžnik in ima terjatve do dobrih podjetij...

Čiščenje bank za to, da bi lahko postale konkretno finančne institucije, ni mogoče drugače...

Če bo po naključju kakšna banka, ki bi se lahko očistila, ne da bi porabila vse sklade, bi se moral zakonodajalec prisliti banko...

Obstoječe banke lahko imamo kot banke z negativnim kapitalom - torej kot nesolventne banke...

Družbena podjetja kot relikv plansko-tržnega gospodarskega sistema se morajo spremeniti v normalna podjetja...

Sodišče bi nekoga opralo krivde, če bi postopek stekel do konca. Tukaj pa gre za to, da je tožilec odstopil od pregona...

Glede rehabilitacije pa pravi: »Če izhajam strogo iz ocen in stališč, ki so jih sprejeli organi zveze komunistov...«

Seveda pa bodo v organih ZK o zadevi še spregovorili. Tudi ob začetku afere, ko so ocenjevali celotno vlogo...

Z moralnopolitičnega vidika...

Nace Štamcar je bil v času izbruha afere predsednik občinskega sveta in se danes je to. Podpisane je med drugim pod stališčem tega sveta...

Na vprašanje, kako danes gleda na to zadevo, pove, da v organih sindikata te zadeve za zdaj niso ocenjevali...

O rehabilitaciji se bo morala izreči občinska skupščina, saj jo k temu zavezuje sklep iz pred dveh let. Z moralnopolitičnega vidika pa ostajajo stvari take...

Glede rehabilitacije, tudi moralne in politične, pravi, da je težko oceniti, kakšen rezultat se s tem doseže...

red skupščine za Kovačiča in Preskarja. Kar se drugih udeležencev tiče...

Nujno bi bilo vzpostaviti tako situacijo...

Marjan Ristič je bil v času izbruha afere predsednik občinske konference ZSMS...

»Naše stališče je od vsega začetka pozivalo k strpnosti, svarilo pred preudici...«

Glede rehabilitacije: »Menja sem, da je bila tem ljudem narejena velika moralna in politična, pa tudi materialna in družinska škoda...«

Naj se stvari zdiferencirajo do konca...

Franci Cvelbar, ki je bil ob izbruhu afere predsednik OK SZDL...

Franc Šali je bil v času izbruha afere član CK ZKS. Udeležil se je razprave občinskega komiteja ZK o aferi...

Po dopoldanskem tekanju po novomeških stavbah družbenopolitičnih organizacij sem se popoldne ogledal še pri Boštjanu Kovačiču...

Marko Pečauer

bdeti nad tem, da s tem ne bi nastal za banke »bad loan« namenski kredit...

Vemo samo to, kaj naj bo značilno za to novo banko, ki bo popolnoma drugačna od bank, ki smo jih poznali v povojnem času...

Konkurenčni milje ni odvisen predvsem od tega, ali bo iz sistema LB nastalo več bank ali samo ena...

Upoštevajte vse to, je neresno od vlade, da šteje kot znak svoje trzne naravnosti, da je premaknil rok za prilagoditev bank novemu bankarstvu...

Ivan Ribnikar

discipliniranje podivjanega prometa motor-
nih koles v mestih;

– vzpostavitev izvorne toponamastike poln
razvoj dvojčeznosti;

– ureditev krajinskih turističnih parkov
(Dragonja, soline, Kras, Čičarija) z razvojem
kmečkega turizma;

– preprečitev uporabe obdelovalne zemlje
v nekmetske namene, ukinitve zemljiškega
maksimuma, biološko kmetovanje;

– omejevanje domačih in tujih vlaganj samo
s krajinskimi in ekološkimi pogoji;

– obmejno sodelovanje, ki rešujeje regi-
onalne probleme: morje, okolje, maloobmejni
promet, manjšini; ukinitve potnih listov in
prepusnic, nesarinjenje artiklov, ki jih ni na
našem trgu; dejansko omogočenje vključeva-
nja prebivalcev našega območja in Slovenije
v vse politične, gospodarske, kulturne in turis-
tične tokove skupnosti Alpe-Jadran;

– podporo profesionalni in alternativni kul-
turi, Obalnim galerijam, srečanju pisateljev
ob meji, ankaranski sceni, kulturnemu oživ-
ljanju zaledja itd.; dolgoročen program pri-
dobivanja kvalitetnih strokovnjakov na na-
šem območju.

– popolno samostojnost medijev, kot TV
Koper-Capodistria, večjo slinost Radia stu-
dent in uvedbo druge TV mreže na Obali;

– dodelitev nepovratnih sredstev za neraz-
vite vsem tistim delavcem iz drugih republik, ki
so na delu v SRS in so ostali brez dela ali to
želijo, kot namenska sredstva za odpiranje
zasebnih dejavnosti v njihovih rojstnih krajih;

– spravo med ljudmi na obeh straneh meje
s priznanjem vseh verskih, političnih, rasnih
in kulturnih razlik, organiziranje srečanja na
meji kot priznanje soobstajanja vseh v novi
Evropi.

Osnutek je odprt za vse pripombe in dodatke
ter nove pristope. Do predlaganega roka se
druge objavljene južnoprimorske zveze in sku-
pine niso odzvale vabilu za oblikovanje te
izjave.

Izjava št. 1

Pretepanje kot uveljavitev pravne države in
kot instrument političnega boja nas z neza-
držno hitrostjo oddaljuje od toliko sanjanih
civilizacijskih trendov. Fizični obračun, žrtev
katerega je bil v Beogradu Boris Mužević,
nas še enkrat postavlja pred kruto jugoslo-
vansko dejstvo – uveljavljanje nasilja kot
ideologije in dnevene norme. To nas prepriča-
je, da moramo nujno podpisati in spoštovati
evropsko konvencijo proti mučenju.

Izjava št. 2

Nedaven obisk zveznega sekretarja Budimira
Lončarja in predsednika Janeza Drnovška
z ladjo »Prince of Venice« v Benetkah je že
obrodil prve sadove: v duhu novega italijan-
sko-jugoslovskega sodelovanja skromne-
mu zelenemu skunerju naše oblasti niso do-
volile namakati vzorčne epruvete v naših teri-
torialnih vodah.

Zvezna suverenost je zopet »preglasovala«
republiko, čeprav so italijanske ekologe po-
vabili slovenski Zeleni. Menimo, da prepre-
čitev merjenja stanja našega morja (vsaj slo-

vensko-obalnega) ni volja večine prebivalcev
Slovenije.

**Južnoprimorski odbor SDZ in Skupina 88
Koper**

Izjava SDZS

V zadnjem času smo pričali ponovno stop-
njevanju najpogostejših napadov na prebivalce
Socialistične republike Slovenije, slovenski
narod in slovensko politično vodstvo s strani
nekaterih srbskih časopisnih hiš, srbske ra-
diotelevizije in posameznih srbskih intelektu-
alcev. Kampanja laži in obrekovanja se je
lahko ohranja in razvija nacionalistična eks-
panzija. Vzori iz zgodovine tridesetih let so
še vedno živi. Kosovo v Sloveniji začele porajati
ideje o novi obliki moderne demokratične,
enakopravne skupnosti popolnoma suvereni-
nih narodov, je postalo jasno, da je Slovenija
največja prepreka uresničevanju hegemoni-
stičnih težnj nekaterih krogov v Srbiji.

Komaj pa se poleže en val napadov na Slove-
nijo in njene državljane, že sledi drugi, samo
da tokrat ne gre več samo za obrekovanja in
insinuuacije, temveč se je stopnjevalo v brutal-
no fizično obračunavanje s politično drugače
mislečimi. Zato se popolnoma strinjamo in
v celoti podpiramo edino pravilno reakcijo
predsedstva CK ZKS ob nezasiženem inci-
dentu z Borisom Muževićem. Podučno pa je
tudi promptno reagiranje MK ZK Beograd, ki
v celoti verjame uradnim pretepanjem, za
pretepanje pa niso imeli same dobre
besede; dodatno pa slovenski CK ZKS podu-
čujejo, da mora zakon veljati za vse državlja-
ne SFRJ enako in da pri tem tudi člani CK
ZK ne smejo biti izjeme. Zelo nas zanima,
kako bi ta ista MK ZK Beograda reagirala in
kakšen bi bil sklep, če bi bil namesto B.
Muževića od prometne patrulje pretepen S.
Milošević.

Namen sedanje kampanje, v katero se spre-
no vključujejo tudi srbska javna občila, je
očitno zaneti nacionalno mržnjo in nestrep-
nost do državljanov Slovenije tuje narodnosti
in do delavcev iz drugih republik. S tem bi
želeli Slovenijo politično destabilizirati in bi
tako postala primeren teren za mitingarske
pogromaške nastope.

Zato pozivamo vse državljane Slovenije, naj
ne nasedajo očitnim provokacijam posamez-
nih plačancev in nameram šovinistov.

Državljan Slovenije se bomo v naslednjem
obdobju morali spopasti s prehodom na tržno
gospodarstvo, prestrukturiranje industrije
in uveljavljanjem drugačne kmetijske politi-
ke. Vse to bo nujno pritisnilo na življenjski
standard vseh ljudi, povečala se bo brezpo-
selnost in socialna stiska.

Zato SDZS zahteva:

Takojšnjo pripravo socialnega programa na
ravnih republikah, ki bo poleg zagotovitve mi-
nimalnega standarda za vse državljane SRS-
ne glede na njihovo narodno pripadnost

usmerjen predvsem na odpiranje novih del-
ovnih mest.

Dolgoročno planiranje zaposlovanja in prek-
valifikacijo vseh ekonomskih in tehnoloških
presežkov delovne sile v SRS. V ta program
morajo biti vključeni vsi državljani SRS ne
glede na narodnost. Zato potrebna sredstva
se pridobijo iz sredstev, ki gredo sedaj v sklad
za nerazvita področja. SRS mora z nasled-
njim fiskalnim letom prenehati pavšalno od-
vajati kakršnakoli sredstva v ta sklad. To
poblematiko je treba pričeti reševati tako kot
drugo po svetu z ugodnimi razvojnimi poso-
jili in davčnimi olajšavami.

Državljan Slovenije, to so naše prioritete
naloge in cilji. Zanje se moramo boriti z vso
odločnostjo, tako da Slovenija ne bo postala
kužno gojišče nacionalne nestrepnosti in šovi-
nizma, ki ga razni Dedijerji v zadnjem času
poskušajo zaneti tudi v Sloveniji.

Drugi cilj gonje proti Sloveniji je marketing
Jugoslavije v svetu in s tem pri-
krivanje teptanja osnovnih človekovih pravic
Jugoslaviji in prav posebej teror, ki se izvaja
nad prebivalci albanske narodnosti na Kosovo.

Nimamo ničesar proti temu, da Jugoslavijo
obišče katerakoli komisija od Rusllavega
razsodišča, zahodnoevropskih parlamentar-
cev, ameriškega kongresa pa do Amnesty In-
ternational. Vendar zahtevamo, da vsaka ta-
ka komisija svobodno obišče vse dele Jugo-
slavije, vključno Kosovo, in da lahko popoln-
oma neovirano opravlja svoje delo, kot ga
sama namerava opraviti.

Zahtevamo od predsedstva SRS, da v tem
smislu ustrezno ukrepa.

Državljan Slovenije, danes je bolj kot kdaj
prej potrebno, da se v svet razširi resnica
o Sloveniji, slovenskem narodu in njegovih
težnjah živeti v demokratični suvereni državi
v slogu z vsemi drugimi jugoslovanskimi in
evropskimi narodi. Zato mislimo, da je treba
ustanoviti Svetovni Kongres vseh Slovencev
ne glede na njihovo politično prepričanje in
državljanstvo. Bolj kot kdaj se je treba opreti
na tiste moralne in etične vrednote, ki nas
uvrščajo med civilizirane evropske narode.
To smo dolžni storiti iz spoštovanja do naših
prednikov, samih sebe in naših potomcev.

Franco Tomšič, Tit Turnšek, Andrej Magajna
za
Socialdemokratsko zvezo Slovenije

**Odgovor odvetniku
Ingu Pašu**

Pošiljam vam mnenje komisije za proučitev
kazenske zakonodaje skupščine SR Slovenije
k moji pobudi za avtentično tolmačenje 224.
člena KZ SFRJ (o kaznivem dejanju izdaje
vojaške tajnosti). Sodim, da bi bilo za široko
in strokovno javnost pomembno, da se seznanim
z mnenjem komisije in njenim predlogom za
spremembo 224. člena KZ SFRJ. Takšna
objava je še tembolj aktualna, saj citirano
mnenje in predlog komisije, ki sta oblikovana
kot odziv na obsodbo »četverdeset« v ljubljans-
kem procesu pred vojaškimi sodiščem, nazor-
no pričata, da je ta obsodba – ki se danes
izvršuje – življenjski in pravni absurd.

Ingo Paš, Ljubljana

Mnenje

k pobudi odvetnika Inga Paša za sprožitev
postopka za avtentično tolmačenje 224. člena
Kazenskega zakona SFRJ.

Komisija za proučitev kazenske zakonodaje
je na sejah dne 23. marca 1989 in 7. julija
1989 na predlog zakonodajno-pravne komisije
skupščine SR Slovenije obravnavala pobu-
do odvetnika Inga Paša za sprožitev postopka
za avtentično razlago 224. člena kazenskega
zakona SFRJ.

Komisija je po razpravi in upoštevanje dose-
danje delo pri proučitvi določb Kazenskega za-
kona SFRJ zavzela glede pobude stališče, da
ni izključena tudi takšna razlaga kazenskega
besedila kaznivga dejanja, izdaje vojaške
tajne, kot jo predlaga odvetnik Ingo Paš,
obstajajo pa tudi določene razlage ki so pre-
vladujoče. Pri tem je proučila komentarje
kazenskega zakona SFRJ (skupina avtorjev
komentarja KZ SFRJ »Savremena admini-
stracija« Beograd 1987 ter KZ SFRJ s poja-
nili, sodno prakso in literaturo avtorjev Bav-
cona, Beleta, Kobeta in Šelihove, CZ Uradni
list SR Slovenije, Ljubljana 1984), ki posem
drugače razlagajo, kdo je subjekt kaznivga
dejanja izdaje vojaške tajnosti. Zakonsko be-
sedilo predvideva, da je to lahko tako voja-
ška kot tudi nevojaška oseba, ter takšna raz-
laga ustreza splošnim in posebnim metodam
razlage zakonskih besedil, kot so npr. jezi-
kovna, sistematična, teleološka, logična. Tu-
di glede oblike samega izvršitvenega dejanja
ni možna le takšna razlaga, kot jo v pobudi
omenja predlagatelj, saj v zakonskem besedi-
lu za to ni opore.

Upoštevanje te razlage je komisija pripravila
predlog za spremembo 224. člena Kazenske-
ga zakona SFRJ, ki je bolj natančna in ome-
jevalna, hkrati pa predlagala tudi spremembe
pri drugih kaznivih dejanjih, ki zadevajo izdajo
državne, uradne in poslovne tajnosti. Predlog
je za spremembe in dopolnitve Kazenskega
zakona SFRJ je skupščina SR Slovenije
obravnavala na seji 24. maja 1989 ter jih
sprejela v obliki zahteve za izdajo zakona
o spremembah in dopolnitvah Kazenskega
zakona SFRJ. Ta zahteva je bila posredovana
skupščini SFRJ, delegati v zveznem zboru
skupščine SFRJ iz SR Slovenije pa so vložili
kot pooblaščen predlagatelji v postopek
predlog za izdajo zakona o spremembah in
dopolnitvah Kazenskega zakona SFRJ z os-
nutkom.

Po seji skupščine SR Slovenije je bila oprav-
ljena še pravnotehnična uskladitev celotnega
besedila predlogov za spremembe in dopolni-
tve kazenskega zakona SFRJ, ki jih je obrav-
navala skupščina. V prilogi prilagamo predlog
za spremembo 224. člena kazenskega za-
kona SFRJ.

Iz predloga komisije oz. skupščine SR Slove-
nije je razvidno, da v celoti soglašamo, da bi
moralo to kaznivo dejanje biti nedvoumno
inkriminirano v smislu predloga odvetnika
Inga Paša.

Komisija je ocenila, da iz razlogov, ki so
navedeni v tem mnenju, zlasti glede možnih
razlag 224. člena Kazenskega zakona SFRJ,
ne bi dosegli s predlaganim predlogom za
avtentično tolmačenje zaželenega rezultata,
temveč ravno obraten učinek. To je bil tudi
razlog, da se je komisija že ob prvi obravnavi

pobude odvetnika Inga Paša odločila v smeri
spremembe 224. člena kazenskega zakona
SFRJ.

skupščina SRS, komisija za proučitev
kazenske zakonodaje,
predsednica
Valerija Škerbec

73. teza

Prvi odstavek 224. člena se spremeni tako, da
se glasi:

«(1) Vojaška ali druga oseba, ki v nasprotju
s svojimi dolžnostmi glede varovanja vojaške
tajnosti sporoči ali izroči komu drugemu po-
datke iz četrtega odstavka tega člena ali mu
kako drugače omogoči, da pride do njih, ali
zbira take podatke z namenom, da jih izroči
nepoklicani osebi, se kaznuje z zapornom od
treh mesecev do petih let.»

Doda se nov drugi odstavek, ki se glasi:

«(2) Enako se kaznuje, kdor na protipravn

način pride do podatkov, ki se varujejo kot
vojaška tajnost.»

Varianta:

Na koncu besedila predlaganega novega dru-
gga odstavka se dodaja besede »z name-
nom, da jih izroči nepoklicani osebi«.

V drugem odstavku, ki postane tretji odsta-
vek, se za besedo »prvega« dodata besedi »in
dr drugega«.

Dosedanji tretji odstavek postane četrti od-
stavek.

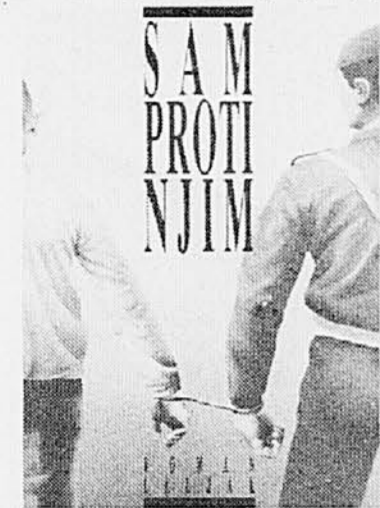
Četrti odstavek, ki postane peti odstavek, se
spremeni tako, da se glasi:

«(5) Za vojaško tajnost se štejejo podatki, ki
so z zakonom, ali na podlagi zakona z drugim
predpisom, splošnim aktom ali odločbo pri-
stojnega organa razglašeni za vojaško tajnost
in so tudi tako pomembni, da so z njihovo
izdajo očitno nastale ali bi lahko nastale hujše
škodljive posledice za obrambo države.»

Knjiga je prvi zarek, ki je posvetil v najtemnejši del noči. Po izidu te knjige tam zadaj,
v mraku, ne bo nikoli več tako, kot je bilo prej. Službe bodo zgubile tisti del svoje moči,
ki je temeljil na molku. Ta molk je omogočal vsa tista mračna, protustavna in
protizakonita dejanja, posege v človekovo intimo in vladavino strahu.

Aleš Brejc, odlomek iz predgovora in knjigi
avtorja Romana Leljaka

SAM PROTI NJIM

ČASOPIS ZA KRITIKO ZNANOSTI je za bralce DELA pripravil poseben 15% popust
na maloprodajno ceno knjige, če jo naročite do 10. septembra 1989.
Maloprodajna cena knjige je 140.000 din.

časopis
kritiko
znanosti

Naročilnica

ime in priimek: _____

naslov: _____

kraj: _____

nepreklicno naročam knjigo SAM PROTI NJIM s 15% popustom.
Prodajno ceno (s popustom) 119.000 din bom poravnal po
povzetju.

Podpis: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: ČKZ, Beethovnova 9,
61000 Ljubljana.

**ČEPRAV NA POČITNICAH –
NE MORETE BREZ DELA**

Zavrtite naš telefon in poskrbeli bomo, da vam ne bo dolgčas. Tudi letošnje poletje vas bo
dnevnik DELO vsak dan pričakal na vašem počitniškem naslovu. DELO bomo **dnevno**
dostavljali v vse kraje Slovenije, Istre in Kvarnerja.
Če vas bo pot peljala v južnejše kraje Dalmacije, se bomo potrudili, da zamuda ne bo daljša od
enega dneva.
Da bi DELO pravočasno dobili na svoj počitniški naslov, preprosto dvignite telefonsko slušalko
in zavrtite našo številko 061/315-366, ali pa nam na dopisnici sporočite natančen počitniški
naslov. DELO vam lahko zagotovimo le, če bomo vaše obvestilo prejeli vsaj PET dni pred vašim
odhodom na dopust in če bo sprememba naslova veljala **več kot osem dni**.
V času brez dela ne pozabite na **DELO**

Naš naslov: DELO, Titova 35, Ljubljana – Naročniški oddelek

AKCIJA
DELO ZA DENAR –
KNJIGA ZASTONJ
ali
KNJIGA ZA DENAR –
DELO ZASTONJ
SE NADALJUJE

Spoštovani bralci Dela!

Mnogi ste se v preteklih mesecih že vključili v našo akcijo. Lahko ste se
prepričali o njenih prednostih. Akcija DELO ZA DENAR – KNJIGA
ZASTONJ se nadaljuje! Vsem, ki ste z nami že sodelovali, in tistim, ki še
boste, sporočamo, da bomo prihodnjo soboto, 2. septembra, objavili seznam
knjig NOVE ZALOŽBE. Nova založba pomeni nov izbor zanimivega in
koristnega branja, v katerem boste našli tudi kaj zase.

Medtem ko pričakujete ponudbo nove založbe, Vam želimo čimveč
zanimivega branja v našem in Vašem DELU.

